

ב־40 שנות פעילותה הטבעיה ג'אנט אורדמן את חותמה בקהילת המחול בארץ ותרמה תרומה סגולית לקידום התחום. היה לה חלום להקים להקת מחול רפרטוארית, מקצועית, ברמה גבוהה ואיכותית, ולצדה אולפן מחול שבוגריו המצטיינים מצטרפים ללהקה. היא רצתה ליצור תשתית של ידע מקצועי במחול ברמה בינלאומית. היא פרצה דרך בנחישותה ובהקפדתה חסרת הפשרות ותרמה תרומה משמעותית להתמקצעות תחום המחול בארץ.

ג'אנט נולדה בדרום אפריקה לפני 73 שנה. היא למדה בלט ביוהנסבורג אצל ריינה ברמן (Reina Berman) ומרג'ורי סטורמן (Marjory Sturman) ואחר כך השתלמה באקדמיה המלכותית למחול (Royal Academy of Dancing) בלונדון. היא עלתה לישראל ב־1965 והצטרפה כסולנית ללהקת הבלט של אדם דרייס בחיפה. אחרי תקופה קצרה עזבה את הלהקה, עברה לתל אביב והיתה בין הראשונות שלימדו בשיטת ההוראה של האקדמיה המלכותית למחול בלונדון. השמועה על המורה המצוינת עשתה לה כנפיים במהרה ותלמידים מכל רחבי הארץ הגיעו אליה כדי ללמוד על פי השיטה.

הברונית בת שבע דה רוטשילד, שזה לא כבר ייסדה את להקת בת־שבע (באביב 1964), ראתה את תוצרי עבודתה של ג'אנט והתפעלה מאוד. היא מצאה באורדמן את בעלת המקצוע הראויה ללמד את להקתה הצעירה בלט, לנהל בה את החזרות ולהיות המנהלת האמנותית שלה. וג'אנט אכן יצרה שני דואטים לבת־שבע: בראשון, *שאלה ללא מענה*, היא עצמה רקדה עם רחמים רון; בשני, *מעשה קונדסות*, היא רקדה עם יגאל ברדיצ'בסקי (הבכורה התקימה באוגוסט 1967).

אבל מערכת היחסים בין רקדני להקת בת־שבע הצעירה, שבאו מרקע של מחול מודרני, למורה הקפדנית, שבאה מרקע קלאסי טהור והנהיגה משמעת קפדנית וחסרת פשרות, עלתה על שרטון ודרכיהם נפרדו. ב־1968 ייסדה הברונית את להקת בת־דוד, שבה שימשה ג'אנט מנהלת אמנותית ורקדנית ראשית.

את אולפן בת־דוד למחול ייסדו הברונית וג'אנט כבר ב־1967. הוא עשה צעדים ראשוניים צנועים בשדרות ההשכלה בתל אביב, קומה מתחת למשכנה של להקת בת־שבע, ומלבד ג'אנט לימדו בו רקדני הלהקה: לינדה הודס, אהובה ענברי, משה רומנו ורחמים רון. מורים אחרים היו כוריאוגרפים אורחים כמו פרל לנג, סופי מסלו, ג'יין דאדלי ואחרים. ב־1969 התמקם האולפן בארבעה חללים רחבי ידיים, בסמיכות לאולם מופעים במרכז "לונדון מיני סטור" ברחוב אבן גבירול. עם השנים הפך אולפן בת־דוד לשם דבר בארץ ובעולם, ובכ־40 שנות פעילותו יצאו ממנו עשרות רקדנים מקצועיים ומאות שוחרי מחול. בהנהלתה האמנותית של ג'אנט שמר בית הספר

על שילוב בין הבלט הקלאסי למחול המודרני. אולפן בת־דוד היה לבית הספר המקצועי הראשון למחול בארץ, שהתאפיין בסדר לימודים מובנה, מתודולוגיה ברורה ושיטתיות בחינוך למחול. ג'אנט האמינה בכל לבה שכישרון הוא תנאי הכרחי, אך עליו להיות מלווה במשמעת, התמדה, מסירות, עבודה קשה ומחויבות אישית. היא ניהלה את האולפן ביד רמה ומתוך הקפדה על כללי התנהגות נאותה. היא האמינה במשמעת עצמית חזקה וראתה בה תנאי מוקדם חיוני לאימון הגופני. היא חשבה שתפקידה להנחיל גישה זאת לתלמידיה ומעולם לא התעייפה מ"לחנך מחדש". מזכירת בית הספר היתה עורכת רשימות נוכחות בכל שיעור (ובכל שבוע התקיימו עשרות שיעורים). איחורים לשיעורים או היעדרויות היו אסורים בהחלט, ולא היה תירוץ ראוי לאי־השתתפות בשיעור. הדברים הגיעו כדי כך שתלמידים חילים

אותי, טיפחה אותי ונטעה בי את יסודות הריקוד החשובים ואת האהבה לעולם המחול. היא הקנתה לי ידע רב במחול על תחומיו המגוונים ונוכחותה בחיי המקצועיים היתה משמעותית. מתחת לנוקשותה חסרת הפשרות זכיתי להכיר אישה אכפתית, חמה, חרוצה, רגישה, חכמה ובעלת יושרה. היא היתה מורה מצוינת. שיעוריה היו מובנים, מתוכננים כהלכה, והעבודה המאומצת בהם היתה מרגשת ומהנה. היא נהגה ללבוש גרבונים ובגד גוף ולנעול נעלי בלט (להבדיל מהרבה מורים אחרים), כדי שתוכל להדגים כל תנועה ותנועה בדיוק המרבי. היו לה כף רגל מדהימה וטכניקה מצוינת. דבר לא נסתר מעיני הנץ שלה. היא תמיד דרשה את המקסימום. בהתלהבות ובמרץ היתה עוברת בין התלמידים, מתקנת, מעודדת ולעולם לא מוותרת. היא נתנה את כל כולה בשיעור. חיוניותה

ג'אנט אורדמן – אישה שהגשימה חלום ושברה אותו

סיקי קול

כמורה השפיעה על הרצון להישגיות בבית הספר. תלמידי האולפן, גם בכיתות הגבוהות, ניגשו לבחינות של האקדמיה המלכותית למחול ומספר התלמידים שעברו בהצטיינות את מבחני ה־MAJOR היה מרשים. היא הזמינה את מיטב המורים שלימדו בג'וליאד ובבתי הספר של מרתה גרהאם ואלווין איילי ללמד באולפן. היא ביקשה להנחיל לתלמידיה את כל הידע המחולי שצברה בנסיעותיה לאירופה ולארצות הברית.

ג'אנט הקימה את המכון לרפואת הגוף בפיקוחו של ד"ר זיו נר, שעקב אחר בעיות גופניות אצל התלמידים והרקדנים וטיפל בהם. היא אף פתחה מכון פילטיס, כשרק מעטים הכירו את השיטה, בסמוך לאולפן. מדי שנה התקיימו קורסי קיץ של שלושה שבועות, בהשתתפות תלמידים נבחרים מהארץ ומחו"ל, ומיטב המורים בעולם באו בשמחה ללמד בהם. גולת הכותרת של קורסי הקיץ היתה מופע הסיום, שבו הפגינו התלמידים את הישגיהם במקצועיות מעוררת השתאות. לרמתם הגבוהה של הקורסים יצא שם עולמי, והתלמידים שהשתתפו בהם זכו לחוויה לימודית ייחודית, איכותית ומקדמת. באולפן התקיימו גם סדנאות חורף שבהן איפשרה ג'אנט לכוריאוגרפים צעירים לעשות את צעדיהם הראשונים בכוריאוגרפיה, וגם מופעים אלה העלו במקצועיות וברמה גבוהה. אולפן בת־דוד

נאלצו להביא אישורים מהצבא על אי־יכולתם להשתתף בשיעור או בחזרה. בסופי שבוע היתה ג'אנט בודקת את רשימות הנוכחות בעצמה, ובימי ראשון היתה מזמנת לשיחה תלמידים שהתנהגותם חרגה מהנורמות הראויות לדעתה. התלבשות בשיעורים היתה מוקפדת, כללי ההתנהגות והמשמעת הודפסו ונתלו על קירות מסדרון בית הספר. היא פיקחה על הכל ועמדה על קוצו של יוד. בית הספר היה אי בודד בנוף ההתנהגות הישראלית הרעשנית וחסרת הגבולות. משמעת הברזל שהנהיגה ג'אנט עוררה תדהמה ותרעומת, ותלמידים שלא הראו רצינות והתמדה ולא עמדו בסטנדרטים הנוקשים שלה התבקשו, אחר כבוד, לעזוב את הסטודיו. בטוטליות שבה נהגה קנתה לעצמה שונאים רבים. היא ראתה בדרישות שהציבה לתלמידיה אתגר, ודבר לא שינה את דעתה.

לי עמדה הזכות להכיר את ג'אנט עם הגעתה ארצה. המורה שאצלה למדתי בלט באותם ימים, עליזה שדה, הביאה אותי אליה כשהייתי בת 14 ומאז ועד יום מותה לא נפרדו דרכינו. הייתי תלמידתה ועם הקמת אולפן בת־דוד הייתי מהתלמידות הראשונות בו. רקדתי בלהקתה ולימדתי למעלה מ־20 שנה בבית הספר. הייתי מנהלת הצגה ומנהלת חזרות של הלהקה ואף יצרתי בעבורה כוריאוגרפיה. ג'אנט אימנה

ביצוע מלא, לפעמים עד לזרא. בזכות הסיוורים הרבים בכל העולם והעבודה במחיצת טובי הכוריאוגרפים נשאו רבים מהרקדנים בלהקה לתקופות ארוכות יחסית. למרבה האירוניה, דווקא בשל התנהלותה חסרת הפשרות של ג'אנט ומעמדה הבלתי מעורער כרקדנית ראשית האווירה בין הרקדנים לבין עצמם היתה נעימה. את כולם איחד המורא מפניה. במשך השנים עברו רבים מבכירי הרקדנים בבת־דור לרקוד בלהקת בת־שבע, כמו גם רבים מבוגרי האולפן (רקדנים מלהקת בת־שבע גם עברו לרקוד בבת־דור).

עם גלי העלייה מחבר המדינות בשנות ה־90 הצטרפו ללהקה רקדנים חדשים. אלה הביאו אתם טכניקה קלאסית והיה עליהם להתאים את עצמם לסגנונות המחול העכשוויים. ג'אנט, שחדלה לרקוד בגלל פציעה חמורה, הקדישה עצמה לקליטת הרקדנים החדשים והתמסרה ביתר שאת לניהול האמנותי של הלהקה ושל בית הספר.

לאחר פטירתה של הברונית, ב־1998, נקלעה ג'אנט למצוקה כלכלית והתקשתה לנהל את הלהקה ואת בית הספר. היו מי שהושיטו לה יד לעזרה והציעו לה באדיבות לפנות את הדרך לאחרים, כדי שמפעל חייה ימשיך להתקיים. היא לא קיבלה את עצתם. אני מאמינה שבאמת לא היתה מסוגלת לעשות זאת. המחשבה שאולפן בת־דור, שהיה כל חייה, ינוהל על ידי אחרים היתה בלתי אפשרית מבחינתה. היא הגשימה את חלומה, אבל גם שברה אותו במו ידיה.

בעשור האחרון לא הרבינו להיפגש, אבל בכל פעם שג'אנט התקשרה וביקשה לשוחח אתי, עזבתי הכל ובאתי. היא שפכה לפני את מר לבה. אנשים אהבו לשנוא אותה והיא חשה שכל העולם נגדה. מצער מאוד שכך עלה בגורלה, שכן בד בבד עם התנהלותה התובענית, היא ידעה להיות לעזר למי מרקדניה או מעובדיה שנקלע למצוקה. באותה מסירות שבה עשתה כל דבר, היא היתה נרתמת לסייע ולא היססה להפעיל קשרים ולנצל את מעמדה כדי להושיט עזרה. היא היתה אשה ערכית, נאמנה לדרכה וישרת דרך, שתמיד עמדה בדיבורה. היה אפשר לא להסכים אתה, אבל אי אפשר היה שלא לכבד אותה. כל דבר שבו היתה מעורבת נעשה מתוך אחריות, מחויבות ואמונה מוחלטת בדרכה. אני שמחה שיכולתי לראות את כל המכלול בפועלה הרב ולקבל ממנה את כל הטוב שהיה לה להעניק.

סיקי קול היא כוריאוגרפית, מורה לקומפוזיציה ומורה בבית הספר לאמנויות על שם תלמה ילין. יצירותיה הועלו בלהקת בת־שבע, להקת בת־דור ותיאטרון מחול ענבל.

ג'אנט אורדמן
Jeannette Ordman

היה חממה אולטימטיבית לרקדנים.

הקמתו של אולפן בת־דור בבאר שבע היתה מעשה חלוצי נוסף של ג'אנט, שטבע את חותמו בנוף הישראלי. ג'אנט מצאה בעליזה וולף שותפה נאמנה לדרך ויחד הן עשו את הלא־ייתאמן. בעבודה שיטתית ומאומצת ומתוך שאיפה למצוינות, שאיפיינה את שתיהן, הן הקימו בבירת הנגב בית ספר למחול שפעל לפי המתכונת של בית הספר בתל אביב. בתחילת הדרך עליזה כיתתה את רגליה בין בתי הספר בבאר שבע, ובקסמה הרב הצליחה למשוך אליו תלמידים (ביניהם בניו רבים, יחסית), מכל קצות העיר. עליזה וצוות המורים המסור שהעמידה סביבה (שבתקופת מסוימות היה לי הכבוד להימנות עמו), הצליחו להגשים חלום ולאפשר לכל מי שרצה ללמוד לרקוד בנגב לעשות זאת. עם השנים יצאו מהאולפן הדרומי עשרות רקדנים מקצועיים המופיעים בארץ ובלהקות ברחבי העולם. החזון של ג'אנט להקים להקת מחול הנסמכת על בית ספר מקצועי התממש אף כאן, ולהקת "קמע", בהנהלתם האמנותית של תמיר גינץ ודניאלה שפירא, היא כבר כמה שנים פסגת הפעילות האמנותית של אולפן בת־דור באר שבע למחול.

בד בבד עם הקמת אולפן בת־דור הקימה ג'אנט להקה רפרטוארית ראווה לשמה, בדומה ללהקות